

INNSPILL TIL NY ORDNING FOR ETABLERTE SCENEKUNSTKOMPANIER- KULTURDEPARTEMENTET

Utarbeidet av Samovarteatret i Kirkenes, Rådstua Teaterhus, Rimfrost produksjoner og Ferske Scener i Tromsø, Cirka Teater i Trondheim, Vega Scene, Tigerstadsteatret, Det Andre Teatret, Hege Haagenrud, Flaatenbjørk Kompani, Panta Rei Danseteater og Dramatikkens Hus i Oslo, New International Encounter (NIE) i Asker, Transiteatret-Bergen og Proscen i Bergen.

Norge har sett en fantastisk kvalitetsheving og profesjonalisering av den frie scenekunsten de siste årene. Det har vokst fram lokale scenekunstkompanier av høy kvalitet over hele landet.

Aktørene bak dette notatet er etablerte scenekunstkompanier eller andre aktører som har vokst ut av den frie scenekunsten. Vi representerer et mangfold av driftsmodeller og kunstneriske uttrykk. Felles for alle er at vi har en spisset kunstnerisk profil og har bygget opp et lokalt publikum i våre regioner. Vi produserer og presenterer risikovillig scenekunst og har god økonomisk styring. Vi retter oss mot unge voksne, ungdom og barn, men også et voksent publikum. Flere av aktørene samarbeider internasjonalt og har gjennom lang erfaring utviklet verdifull kunnskap, praksis og forståelse for scenekunst som kommuniserer på tvers av nasjonale grenser.

De som i tillegg driver egne scener, bidrar til å øke sirkulasjonen av allerede produserte forestillinger av fri scenekunst til et større publikum i storbyen/sin region. Aktørene sysselsetter mange frilansere og utvikler talenter og unge kunstnerskap som kommer hele vår mangfoldige scenekunst til gode. En ny ordning for etablerte kompanier må derfor være fleksibel og favne dette mangfoldet.

Vi er glade for at det nå er igangsatt en lenge etterspurt prosess for å etablere en driftsstøtteordning for den frie scenekunsten fra 2022. Det overordnede målet med ordningen må være å sikre kvalitativt god og relevant scenekunst til et mangfoldig publikum over hele landet. Og vi mener det er avgjørende å sikre at prosessen blir grundig og godt forankret. Eksempelvis kan det være behov for å se hele virkemiddelapparatet i sammenheng, og vurdere ansvarsfordeling mellom forvaltningsnivåene.

Vi legger til grunn at ordningen vil få et betydelig større omfang fra 2023. Vi ber derfor kulturministeren og departementet om å bruke tiden fram mot statsbudsjettet 2023 til å meisle ut en robust og visjonær ordning som favner et mangfold av etablerte kompanier, og som peker frem mot 2050, ikke bare ut inneværende stortingsperiode.

Tidligere og nåværende erfaringer med statlig og kommunalt samarbeid er gode både i Norge og i de skandinaviske landene. I lenken under viser vi til Kulturministeriet i Danmark sin nettside, med informasjon om formålet med ordningen og gjeldende forvaltning fra kommunene København, Frederiksberg, Odense, Aalborg og Aarhus.

<https://slks.dk/omraader/kulturinstitutioner/scenekunst-institutioner/smaa-storbyteatre/>

SVAR PÅ SPØRSMÅL FRA KULTURDEPARTEMENTET

Hvordan bør en ordning utformes for å gi etablerte scenekunstkompanier mer stabilitet og forutsigbarhet?

Ordningen må:

- Sikre kompaniene en reell støtte til drift og utvikling ved å gi tildelinger av en viss størrelse
- Være langsiktig for å legge til rette for utvikling og planlegging, Langsiktighet bidrar også til å sikre at kompetanse som er bygget opp over tid, ivaretas og ikke går tapt
- Gjennomføres med lite byråkrati, f.eks. tildeling for 4-6 år av gangen med rapportering og evaluering av måloppnåelse 1-2 år før ny tildeling
- Skille seg tydelig fra eksisterende ordninger, ved å ligge utenfor Kulturfondet og ha andre tildelingskriterier
- Være et statlig ansvar, men stimulere til samarbeid mellom stat, region og kommune

Vi mener det er viktig at utformingen av en ny støtteordning må tillate tilpasning til eventuelle fremtidige endringer i virkemiddel- og forvaltningsstrukturer, for eksempel dersom det etableres regionale kulturfond.

Hvordan definerer du et etablert scenekunstkompani (stikkord)?

- Tydelig kunstnerisk egenart og etablert profil
- Har vist stabilitet over tid – kunstnerisk, økonomisk og administrativt
- Jobber målrettet med publikumsbygging
- Har høy aktivitet
- Har arbeidsgiveransvar og sysselsetter mange kunstnere og frilansere

Hvilke inngangskriterier bør en slik ordning ha? Uthev de fire kriteriene du mener er viktigst.

- **Kunstnerisk kriterium:** Det må stilles krav til risikovillighet og kunstnerisk kvalitet, uten at tildelingene skal fungere kuraterende. Kvalitet arter seg ulikt fra kompani til kompani. For noen innebærer det fordypning i smal, konseptuell kunst, for andre fordypning i relasjonelle kunstprosjekter, for andre igjen oppsøkende virksomhet overfor en gitt målgruppe. Det avgjørende må være å vise til kunstnerisk og samfunnsmessig relevans over tid
- **Publikumskriterium:** Vise til godt publikumsarbeid, enten i form av spesifikke målgrupper, publikumsvolum eller prosjekter som involverer publikums deltakelse
- **Mangfoldkriterium:** For å nå målet om at ordningen skal sikre scenekunst til et mangfoldig publikum, må det stilles krav til representativitet og til mangfold i sjanger og målgrupper, men også til geografisk spredning/fordeling. Som kriterium bør det gjelde alle tildelinger sett under ett
- **Geografisk spredning** og lokal forankring for å sikre scenekunst over hele landet. Vekt på evne til samarbeid, bygge allianser, skape synergieffekter lokalt/nasjonalt. Dette er avgjørende med tanke på å bygge et godt tilbud til publikum og bidra til stedsutvikling. Samtidig må man sikre at et kompani som arbeider mest internasjonalt, også kvalifiserer til ordningen. Det samme gjelder kompanier som driver utstrakt turnévirksomhet og som når et stort publikum også utenfor eget hjemsted
- **Administrativt kriterium:** Økonomisk og administrativ ryddighet, drift over tid

Foruten kriterier, hva slags innretning bør en slik ordning ha? Hvordan kan sirkulasjon i ordningen sikres, bør det være en exit-dimensjon og i så fall hvordan, bør kriteriene være objektive eller kvalitative – eller begge deler, etc.

- Det bør være objektive kriterier, men med delvis vekt på det kvalitative (ref. forslaget til kunstnerisk kvalitet som kriterium), slik at ordningen treffer etter intensjonen; sikre kvalitativt god og relevant scenekunst til et mangfoldig publikum over hele landet
- Det bør gis langsiktig støtte med krav til rapportering og evaluering, men uten en automatisk «livstidsgaranti»
- Det bør være rom for å justere størrelsen på støtten, men på en måte som likevel sikrer forutsigbare rammer. Dette bør knyttes opp til hvert enkelt kompanis behov, innretning og måloppnåelse

Bør tildelte midler inkludere produksjonsmidler, eller bør produksjonsmidler holdes utenfor (eks at det kan søkes om midler til produksjon f. eks fra Norsk kulturråd eller andre)?

- For de fleste kompanier er en kombinasjon av midler til drift og produksjon nødvendig for å kunne arbeide langsiktig. Skillet mellom drift og produksjon kan oppleves kunstig, da disse to henger nøye sammen. For andre vil en ren driftsstøtte gi fleksibilitet og et godt grunnlag for å innhente produksjonsmidler andre steder
- For å sikre best mulig utnyttelse av midlene til et samlet scenekunsthelt, og for å ta hensyn til kompanienes ulike driftsmodeller, mener vi derfor at det mest fornuftige er en fleksibel ordning, der støtten kan differensieres
- Risikospredning for kompaniene er viktig, f. eks gjennom et samarbeid mellom stat, kommune og fylkeskommune, der man ser på finansieringen som et spleiselag. I en differensiert ordning, slik vi foreslår, vil det være naturlig å se på kompanienes totale finansieringssituasjon og tilrettelegge for statlig-lokalt samarbeid der dette er mulig/ønskelig

Det er ikke realistisk at en ordning kan gi tilskudd til alle som kvalifiserer, eller vokse i takt med behovet. Bør ordningen innrettes slik at noen få får litt høyere tilskudd eller bør avsetningen tildeles flere med noe lavere tilskudd?

- Ved å åpne for at noen kompanier får støtte både til drift og produksjoner, og andre kun til drift, gir man rom for flere kompanier og en mulighet til sirkulasjon
- Dersom ordningen skal få ønsket effekt, er det imidlertid avgjørende at potten på 10,1 millioner økes. Bare slik kan dette bli en nasjonal ordning som sikrer et mangfold av kompanier økonomisk støtte, og som kommer publikum i hele landet til gode